

Op pad met klimaatactivisten

Onderzoeker Amarins Jansma gaat mee met acties en blokkades van Extinction Rebellion. 'Ze zijn ontzettend empathisch'

6

Sekswerk 'Prostitutie zonder uitbuiting bestaat niet'

4

254 x racisme
Sadettin Kirmiziyüz maakte er toneel van

14

Aanjagers van diversiteit worden belaagd Diversity officers van universiteiten hebben bijna allemaal te maken met negatieve of intimiderende reacties, online haat en zelfs bedreigingen. 'Je moet een dikke huid hebben'

10

Promotie op laatste moment afgeblazen vanwege plagiaat

Het plagiaat in het proefschrift van een Leidse buitenpromovendus kwam pas boven water nádat het manuscript al was goedgekeurd. Daardoor ging de promotie op het laatste moment niet door.

DOOR ANOUSHKA KLOOSTERMAN

De buitenpromovendus bij de faculteit Geesteswetenschappen leverde in 2020 een derde versie van zijn proefschrift in, na twee afgekeurde versies in 2018 en 2019. De laatste versie werd goedgekeurd, maar toen de promotiecommissie vervolgens het manuscript door de scanner haalde, bleken verschillende passages te zijn geplagieerd. De commissie wetenschappelijke integriteit (cwi) van de Universiteit Leiden onderzocht de zaak, en concludeerde in 2021 dat de integriteitsregels waren geschonden: de bronvermelding ontbrak of schoot tekort, er stonden geen aanhalingstekens om letterlijk overgenomen stukken tekst, en ook naar zijn eigen werk verwees hij niet voldoende – al geldt dat laatste volgens het cwi niet als plagiaat maar wel als onzorgvuldig brongebruik. De zaak kwam voor het Landelijk Orgaan Wetenschappelijke Integriteit (LOWI), waarvan de geanonimiseerde uitspraak onlangs is gepubliceerd. Die kwam tot dezelfde conclusie: plagiaat en onzorgvuldige omgang met bronnen. 'Het Bestuur ziet geen reden om, hoe verdrietig dit voor Verzoeker ook is, af te wijken van het cwi-advies waarin al de relevante omstandigheden zijn meegewogen.' De man kreeg tijdens zijn promotietraject een herseninfarct, maar beide commissies wijzen dit af als verzachtende omstandigheid. Een aantal geplagieerde passages stond namelijk ook in eerdere versies, uit de tijd voordat hij ziek werd. De promovendus stelt dat hij juist door het infarct vergat wijzigingen aan te brengen in zijn laatste versie: 'Volgens Verzoeker zijn de geplagieerde passages ingevoerd vóór het moment waarop hij een herseninfarct kreeg, maar heeft hij als gevolg van dat herseninfarct vervolgens vergeeten om de bronvermelding in orde te maken alvorens het manuscript toe te sturen aan de promotiecommissie.' Ook stelt hij dat het maar om drie passages gaat in een omvangrijk proefschrift, maar dat is volgens de commissie onjuist. 'Het LOWI twijfelt er niet aan

dat Verzoeker heel hard en gedurende een lange periode heeft gewerkt aan zijn proefschrift, maar dat doet aan het plagiaat niet af.' De promovendus had zijn medische toestand niet gedeeld met zijn promotoren, omdat hij zich schaamde en omdat hij het een privé-aangelegenheid achtte, staat in een samenvatting van de casus die de universiteit binnenkort publiceert. De promotoren verklaarden niet door te hebben gehad dat er iets gaande was: 'Het contact verliep in die periode niet anders dan in de jaren ervoor.' De commissie vindt dat de promotor ook steken heeft laten vallen. 'Het LOWI heeft in deze zaak zorgen over de invulling die de promotor aan zijn rol heeft gegeven.'

Het voorkomen van plagiaat is 'in eerste plaats de verantwoordelijkheid van de promovendus', maar 'tegelijkertijd is het een van de taken van de promotoren om er alert op te zijn dat het proefschrift vrij is van plagiaat voordat zij het goedkeuren en het wordt doorgezonden aan de promotiecommissie'. 'Als het manuscript al eerder (door de promotor) door de plagiatscanner was gehaald, dan was het niet zover gekomen dat Verzoeker op de drempel van zijn promotie met een wetenschappelijke integriteitsprocedure met potentieel verstrekken-gevolgen wordt geconfronteerd. De promotor heeft zijn promovendus hier niet voor behoed', schrijft het LOWI. Het college van bestuur nam dit besluit begin oktober over. De vraag is nog wat de gevolgen zijn voor de promovendus en of dit betekent dat hij helemaal niet kan promoveren. In 2019 gaf de Leidse cwi namelijk advies in een vergelijkbare zaak, waarin vlak voor de verdediging plagiaat werd gevonden. Die klacht werd toen niet-ontvankelijk verklaard, omdat het proefschrift nog niet was gepubliceerd en het plagiaat dus geen schade had berokkend aan de wetenschap. Universiteitswoordvoerder Caroline van Overbeeke benadrukt dat in de huidige zaak geen klacht was ingediend, maar een onderzoeksoverdracht was gegeven. 'Die eerdere casus was een gewone klacht', mailt ze. De gevolgen voor de promovendus zijn nog niet duidelijk. 'Het is aan het College voor Promoties (CvP) dat uiteindelijk een beslissing zal nemen over de voortzetting van het promotietraject', aldus Van Overbeeke.

Minerva meldde zware mishandeling 'te laat'

Het bestuur van studentenvereniging Minerva heeft de zware mishandeling pas bij het college van bestuur gemeld nadat Mare er vragen over stelde.

DOOR SEBASTIAAN VAN LOOSBROEK

Vorige week onthulde Mare dat een student tijdens een halloweefeest op de vereniging ernstig is mishandeld. Volgens verschillende leden zou de dader de keel van een student dermate lang hebben dichtgeknepen, dat het slachtoffer bewusteloos raakte en op de grond viel. De politie bevestigde vorige week woensdag dat het slachtoffer en het bestuur melding hebben gemaakt van zware mishandeling. Het slachtoffer – dat een hersenschudding en verwondingen aan het achterhoofd zou hebben opgelopen – gaat aan de hand doen, waarna de politie een onderzoek start. Het college van bestuur is nadat Mare vragen stelde over de mishandeling door de vereniging op de hoogte gesteld van het incident. 'Te laat, vinden wij. Daarover is en wordt gesproken', laat universiteitswoordvoerder Renée Merckx weten. Minervavoorzitter Daan Yesilkagit bevestigt dat het bestuur de universiteit pas na vragen van Mare informeerde. 'Ik heb te laat beseft dat het incident

in kwestie bij het college van bestuur had moeten worden gemeld. Toen wij de politie op de hoogte hadden gesteld, had ik tegelijkertijd het college van bestuur op de hoogte kunnen stellen. Dat is een inschattingfout van mij geweest en daar zal ik de volgende keer secuurder mee omgaan.' Volgens universiteitswoordvoerder Caroline van Overbeeke is het college van bestuur 'erg geschrokken' van het nieuws. 'De exacte feiten moeten nog vast komen te staan na onderzoek van de politie, maar als het klopt is dit heel afschuwelijk en ernstig.' Het college vindt dat een politieonderzoek 'de juiste weg' is. 'We staan hierover in nauw contact met Minerva.' Yesilkagit laat weten dat het slachtoffer niet met een ambulance is afgevoerd, zoals Mare eerder berichtte. 'Wel hebben bestuursgenoten van mij, die EHBO-gecertificeerd zijn, het slachtoffer na het incident verzorgd. Vervolgens hebben ze de huisartsenpost van Alrijne gebeld en de toestand van het slachtoffer uitgelegd. Die heeft toen een arts in een personenauto naar Minerva gestuurd.' Volgens de voorzitter constateerde de arts dat de toestand van het slachtoffer niet heel ernstig was, maar dat hij wel naar de huisartsenpost moest 'om één wond te checken'. Het slachtoffer is daar samen met zijn vriendin per taxi heen gegaan.

SSR heeft een codezin: 'Wordt de tapcie al geformeerd?'

Hulp nodig? Bestel een shotje!

Leden van studentenvereniging Quintus kunnen sinds deze week een shotje 43 of Boswandeling aan de bar bestellen: codewoorden om aan te geven dat er sprake is van een onveilige situatie. Ook andere verenigingen doen dit al, of zijn het van plan.

DOOR SEBASTIAAN VAN LOOSBROEK

Het initiatief dat deze week is gestart, is bedacht door het Quintusbestuur in samenspraak met een aantal leden. Doel is om de sociale veiligheid te vergroten en de borrels en dixo's nog veiliger te laten verlopen. Bestuurslid Noëlle van der Hoorn verklaart het verschil tussen beide drankjes: 'Iemand kan een shotje 43 bestellen als diegene het prettig vindt wanneer er een oogje in het zeil wordt gehouden. Een Boswandeling kan worden besteld als een persoon direct uit een onveilige of onprettige situatie wil worden gehaald.' In beide gevallen kunnen de sociëteitscommissie en het verenigingsbestuur ingrijpen waar nodig. 'Op deze manier blijft de vereniging een veilige en prettige plek om samen te komen', aldus Van der Hoorn. Bij SSR bestaat een soortgelijke situatie al ongeveer twee jaar, zegt voorzitter Jasper Jansen, maar dan in de vorm van een codezin. 'Bij ons is dat: "Wordt de tapcie al geformeerd?"' Wij hebben namelijk geen tapcie, maar een barcommissie. Zodra deze zin tegen iemand van de barcommissie wordt uitgesproken, weet diegene dat er moet worden ingegrepen.' Meestal meldt de barcommissie dit direct aan het bestuur, waarna het bestuur de melder meeneemt naar de bestuurskamer. 'Dan vragen we wat er aan de hand is. Het kan zijn dat diegene zich niet goed voelt, of dat er ook anderen bij betrokken zijn. Als er een klacht is over het gedrag van een ander, zou het kunnen dat we die ook aanspreken.' Om de bekendheid binnen de vereniging te vergroten,

hangen onder meer op de toiletten posters met de codezin. Volgens Jansen gebeurt het 'niet heel vaak' dat studenten er daadwerkelijk gebruik van maken. Catena heeft nog geen codewoord, maar is wel van plan het te gaan instellen, zegt bestuurslid Morgane Monpert. 'Het enige probleem waar we tegenaanlopen is dat als je er posters over ophangt, iedereen ervan weet, inclusief de mensen die je lastigvallen. Zodra we daar iets op bedacht hebben, gaan wij het ook doen.' Ook heeft Catena altijd een nuchter barcommissielid of bestuurslid in dienst dat de leden kunnen aanspreken. Ook bij Minerva bestaat nog geen codewoord, maar 'het klinkt als een goed idee en we gaan deze optie zeker met elkaar bespreken', zegt bestuurslid Feke Wesseling. Wel probeert het bestuur op andere manieren problemen te voorkomen, bijvoorbeeld door rondes door de borrelzaal te lopen en leden bij wie het vermoeden bestaat dat er iets aan de hand is te vragen hoe het gaat. 'Wanneer iemand aangeeft dat het niet gaat, halen we die persoon uit de situatie.' Ook hebben de bestuursleden 'vaste posities in de zaal, vanwaar we toezicht houden', aldus Wesseling, en 'worden er elk half uur door twee bestuursleden rondes gelopen door het hele pand om te controleren of we zorgwekkende dingen zien gebeuren'. Augustinus laat weten niet met codewoorden te werken. 'Onze ordecommissie en barbestuur hebben allemaal een training grensoverschrijdend gedrag gehad. Zij weten wat ze in bepaalde gevallen moeten doen.'

Een blauwe dildo kan de misstanden op de woningmarkt niet verbloemen

'We live in the dark, we do what we can, the rest is the madness of art', is een uitspraak van de Amerikaanse auteur Henry James. Er valt snel te vinden dat hij in 1916 stierf en dus de plaatsing van het nieuwe kunstwerk op campus Leidsche Schans bij het Bètaplein niet zal meemaken. Lucky him, zou ik zeggen, ook al is 'the madness of art' in dit geval wel van toepassing. Het betreft namelijk een smurfblauwe 'paddestoel' van enkele meters hoog die eerst de leegte van het Bètaplein zou moeten opvullen. Maar na wat kritiek (onder andere door mijn verwoede twitterpoging to raise hell) wordt deze enkele tientallen meters verplaatst naar het gras tussen de gebouwen. Ik kan me erover opwinden (zelfs boos worden) over hoe de procedure voor de plaatsing is gegaan (ontwerpwedstrijd, beginnend kunstenaar verzint een werk dat niet onderdoet voor een gigantische dildo, uitsparing, the end), maar eigenlijk is dat nog niet het ergste aan dit hele verhaal. We hebben namelijk last van pleinvrees en de neiging van het opvullen van die leegte is allemaal onder het mom van een beperkte visie van leefbaarheid.

'We hebben last van pleinvrees en vullen de leegte onder het mom van leefbaarheid'

Als de leefomgeving er maar bij ligt als een soort Tuin van Eden, dan zal het ook wel prettig zijn om er te wonen. Kijk bijvoorbeeld eens naar die filmpjes van Amerikanen die helemaal lovend zijn over de fietspaden in Amsterdam of hoe er gras groeit tussen de tramrails. Eden! Niet wetende dat het discours van leefbaarheid een (letterlijk) goedkope opsmuk is om de misstanden van de woningmarkt te verbloemen. Ik denk niet dat dat opzettelijk is, wel dat het past bij een veel te beperkte visie op wat nodig is om prettig te kunnen wonen.

Je hebt een kale omgeving met enkele voorzieningen voor de studenten, je zet er dus maar een kunstwerk neer en klaar is Kees. Niemand vroeg erom en niemand wil het, maar toch moeten wij ernaar kijken, omdat er mensen zijn die zich vervelen. Nu is er ook nog een nieuw kunstwerk over de gracht voor Museum De Lakenhal. Het betreft enkele bogen over het water die de weverij moeten symboliseren. 's Avonds wordt het met licht bestookt en de mensen die eromheen wonen moeten dat maar accepteren (jaja, we hebben echt contact met omwonenden). Het enthousiasme van gemeente Leiden om lichtvervuiling tegen te gaan (Seeing Stars Leiden) komt hierdoor nogal lachwekkend over. Wethouders zijn natuurlijk lovend over zulke 'prestigeprojecten' om Leiden eens goed op de internationale kaart te zetten. Die neiging is al absurd, des te absurder gezien de woningmarkt voor starters en veel studenten een regelrechte hel is: mini-Mussolini's die als huisbaas fungeren, wachtlijsten van twintig jaar voor een sociale huurwoning, een verbod op verkamering, studenten die in caravans wonen, et cetera. Het is maar goed dat de gemeente zich om studenten bekommert, want gelukkig hebben we binnenkort een gigantische blauwe dildo op de campus.

Duwo verhoogt huur: ‘Nog meer lenen, dat is jammer voor later’

Huurders van Duwo gaan per 1 januari maandelijks gemiddeld 51 euro meer betalen aan servicekosten, vanwege een nieuw energiecontract.

DOOR EMIEL BEINEMA

De studentenverhuurder heeft veel van hen afgelopen week een mail gestuurd met hun nieuwe voorschotbedrag.

Voor het grootste deel koopt Duwo de energie centraal in. Huurders betalen hiervoor servicekosten. Wat de nieuwe tarieven zijn die Duwo gaat betalen, wil woordvoerder Frans-Pieter de Jong niet met *Mare* delen, ‘maar huurders kunnen die bij ons opvragen’.

Een poging van *Mare* om langs die weg de tarieven te achterhalen liep spaak: door een overvloed aan vragen van huurders is de afdeling die over de servicekosten gaat op het moment alleen bereikbaar via een contactformulier, legt een medewerker aan de telefoon uit. De daar ingezonden vraag was bij het ter perse gaan van deze krant nog niet beantwoord.

De servicekosten zijn een voorschot, dat na een jaar verrekend wordt met de daadwerkelijke kosten. Het zou dus kunnen dat huurders in 2024 nog moeten bijbetalen of juist geld terugkrijgen.

Normaal stelt Duwo dit voorschot eens per jaar opnieuw vast, op 1 juli. Vanwege het nieuwe energiecontract heeft de verhuurder er dit jaar echter voor gekozen de tarieven al per 1 januari te verhogen.

Hannelore van Es (20, psychologie) kreeg de mail met haar nieuwe maandbedrag vrijdag. ‘Ik had al eerder van een huisgenootje gehoord dat de prijs omhoog zou gaan, maar wist nog niet hoeveel. Daar stond wel een bedrag in, maar het was niet duidelijk of dat per persoon of voor het hele huis was. Nu weet ik dat ik 50 euro meer moet betalen, dus daar ben ik niet blij mee. Dat betekent dat ik meer moet lenen, want ik kwam nu precies uit. Zeker met de verhoogde rente is dat jammer voor later.’

Duwo wilde de huurders aanvankelijk eind november al laten weten wat ze precies zouden gaan betalen, maar door technische tegenslagen werd dat later. Toch gaat de verhoging gewoon door.

De Jong: ‘We weten nu al dat de kosten flink stijgen, dus zien dat dat voor flinke problemen zou zorgen als we het voorschot nog niet aanpassen.’ Als het voorschot te laag is, kunnen huurders later bij de afrekening voor onverwachte kosten komen te staan.

Michelle Klijn van huurdersvereniging BRES en het Landelijk Overleg Studentenhuurders (LOS) kan bevestigen dat Duwo de voorschotten heeft voorgelegd aan de huurdersvereniging.

‘Duwo kan er niet echt iets aan doen dat de prijzen omhoog gaan en heeft al onderhandeld over de tarieven. Die zijn lager uitgevallen dan verwacht, dus dat vinden we fijn.’ Aedan Boender (20, geneeskunde) had afgelopen dinsdag nog geen

bericht van Duwo gehad. ‘Ik heb via via wel gehoord dat de prijzen overal omhoog worden gegooid. Maar als student heb je daar weinig invloed op.’

Hij maakt zich wel zorgen: ‘Ook in de supermarkt is alles de laatste maanden een stuk duurder. Dat telt allemaal op. Als mijn huur in januari een stuk hoger is, dan wil ik dat dus liever eerder horen dan later.’

Hoewel de gemiddelde stijging rond de 50 euro ligt, zijn de verschillen tussen woningen groot. Duwo had in september een verhoging van 80 euro als indicatie gegeven, maar voor 8 procent van de huurders wordt het meer. ‘Er zitten ook bedragen tussen van boven de 100 euro’, vertelt woordvoerder De Jong. ‘En dat zijn vaak huurders die sowieso al wat meer betalen.’

Ook Liselotte Rambonnet (31, promovendus biologie) hoorde maandag dat haar rekening omhoogschiet, met ruim 75 euro per maand. Het stoort haar vooral dat ze haar gasmeter in het Van Assendelfthofje deelt met veel burens. ‘Ik deel een centrale verwarming met tien woningen. Het is heel zwaar dat je ook als je heel zuinig leeft voor elkaar moet betalen.’

Er is in het hofje nu veel opschudding over de hoge kosten, zegt Rambonnet. ‘In het verleden waren de servicekosten best hoog, maar kreeg je bij de afrekening altijd geld terug, dus dan was het prima.’ Ze gaat er nu niet meer van uit dat ze geld terugkrijgt.

Het zou helpen als Duwo helpt met verduurzamen, vindt ze. ‘Aan de echer voor gekozen de tarieven al per 1 januari te verhogen. Hannelore van Es (20, psychologie) kreeg de mail met haar nieuwe maandbedrag vrijdag. ‘Ik had al eerder van een huisgenootje gehoord dat de prijs omhoog zou gaan, maar wist nog niet hoeveel. Daar stond wel een bedrag in, maar het was niet duidelijk of dat per persoon of voor het hele huis was. Nu weet ik dat ik 50 euro meer moet betalen, dus daar ben ik niet blij mee. Dat betekent dat ik meer moet lenen, want ik kwam nu precies uit. Zeker met de verhoogde rente is dat jammer voor later.’

Duwo wilde de huurders aanvankelijk eind november al laten weten wat ze precies zouden gaan betalen, maar door technische tegenslagen werd dat later. Toch gaat de verhoging gewoon door.

De Jong: ‘We weten nu al dat de kosten flink stijgen, dus zien dat dat voor flinke problemen zou zorgen als we het voorschot nog niet aanpassen.’ Als het voorschot te laag is, kunnen huurders later bij de afrekening voor onverwachte kosten komen te staan.

Michelle Klijn van huurdersvereniging BRES en het Landelijk Overleg Studentenhuurders (LOS) kan bevestigen dat Duwo de voorschotten heeft voorgelegd aan de huurdersvereniging.

‘Duwo kan er niet echt iets aan doen dat de prijzen omhoog gaan en heeft al onderhandeld over de tarieven. Die zijn lager uitgevallen dan verwacht, dus dat vinden we fijn.’ Aedan Boender (20, geneeskunde) had afgelopen dinsdag nog geen

Er bestaat geen prostitutie zonder uitbuiting, vindt journalist Renate van der Zee, die veel publiceerde over vrouwenrechten, eerwraak, seksueel geweld en mensenhandel. ‘Door legalisering zeg je dat mannen altijd recht hebben op seks.’

DOOR SEBASTIAAN VAN LOOSBROEK

Vrijdag geeft u een lezing over verborgen vormen van seksueel geweld tegen sekswerkers. Wat is dat?

‘Ik gebruik het woord sekswerkers nooit, ik zeg mensen of vrouwen in de prostitutie, want prostitutie is geen seks. Seks is iets wat mensen doen die er allebei zin in hebben. Ik vind het ook geen werk, want het komt in de meeste gevallen neer op uitbuiting. Ik gebruik ook nooit het woord klant, maar sekskoper. ‘Wat ik merk bij jonge, intersectorale feministen, is dat zij zich heel sterk richten op allerlei vormen van onderdrukking en uitsluiting, maar als het om prostitutie gaat zeggen ze: daar hebben deze vrouwen zelf voor gekozen, die keus moeten we respecteren en we moeten hen empoweren.’

Maar als er één arena is waar sprake is van ongelijkheid op basis van geslacht, etniciteit en klasse, dan is het wel prostitutie. Want wie zijn de kopers? Mannen. En wie zitten er voor de overgrote meerderheid in de prostitutie? Vrouwen. En dan vooral namelijk Oost-Europese vrouwen en vrouwen van

kleur. Racisme is diep geworteld in prostitutie. Bovendien zijn de meeste vrouwen in de prostitutie arm, en dat blijven ze ook.’

Waarin heeft die groep feministen ongelijk?

‘Hun standpunt klinkt heel erg mooi en een stuk aantrekkelijker dan wat ik te zeggen heb na twaalf jaar onderzoek naar prostitutie in Nederland, maar het is ongelooflijk oppervlakkig. Ik hoop dat dat komt door onwetendheid. Er is in die wereld sprake van heel veel onderdrukking, onrecht, uitbuiting en geweld. Dat is waarom ik het afwijs. Als je als *social justice warrior* zo druk bezig bent met alle onrecht in de wereld, moet je daar ook eerlijk over zijn. ‘Het feit dat mannen tegen betaling zich toegang kunnen verschaffen tot een vrouwenlichaam, vind ik op zichzelf al geweld tegen vrouwen. Het is een onderdeel van *rape culture*. Als je prostitutie in een samenleving accepteert en legaliseert, zoals in Nederland, zeg je in wezen dat mannen altijd recht hebben op seks.’

Beelden uit de campagne ‘Niet is wat het lijkt’ uit 2021 waarmee de overheid waarschuwde voor de uitbuiting van sekswerkers.

Legalisering was ‘krankzinnig naïef’

‘We moeten mannen aanspreken op hun gedrag. Ze hebben toch ook een rechterhand?’

Andersom, dat vrouwen seks kopen bij mannen, gebeurt toch ook?

‘Die vergelijking gaat helemaal mank. Mannen die zich prostitueren voor vrouwen zijn een niche, en bovendien wordt die wereld niet getekend door uitbuiting. Dat betekent overigens niet dat ik voor prostitutie door mannen ben.’

Waarom bent u zich op dit onderwerp gaan richten?

‘Toen ik vrijwilligerswerk ging doen in een opvanghuis voor slachtoffers van mensenhandel hoorde ik schokkende verhalen. De Nederlandse overheid gaat ervan uit dat er twee werelden zijn: die van mensenhandel en die van gewone prostitutie. Die laatste groep kiest er zelf voor, is het verhaal. ‘Door mijn vrijwilligerswerk kende ik de eerste wereld, dus toen ben ik in de zogenaamde gewone prostitutie gedoken. Ik ben over de Wallen gaan lopen en heb met heel veel vrouwen gepraat. Maar ik sprak ook met pooiers, raamverhuurders, advocaten, officieren van justitie, hulpverleners, beleidsmakers, activisten en onderzoekers. En ik sprak heel veel met de politie en las strafdossiers.’

Wat bleek daaruit?

‘Dat er helemaal geen twee werelden blijken te zijn. Er is één seksindustrie, met aan de ene kant van het spectrum de *happy hooker* en aan de andere kant de aan de verwarming vastgekete vrouw. Maar de overgrote meerderheid vormt een grijs gebied. Die vrouwen zijn op een of andere manier de prostitutie in gemanipuleerd. Soms is de uitbuiting zo subtiel dat de vrouwen het in eerste instantie niet eens doorhebben.

‘Ik sprak een meisje uit Roemenië dat daar in extreem armoedige omstandigheden leefde. Een man die haar een betere toekomst beloofde, nam haar mee naar Amsterdam. Daar zou ze meer geld kunnen verdienen. Ze belandde achter de ramen, waarna ze eerst haar schuld aan hem moest afbetalen. Hij had immers haar reis en paspoort geregeld. Hij beloofde haar dat ze zouden teruggaan naar Roemenië als er genoeg geld was verdiend: daar zouden ze een mooi huis bouwen. Dat huis is nooit gebouwd, maar hij rijdt wel in een dure auto. En de schuld van die vrouw raakt natuurlijk nooit afbetaald.’

Hoe veel van de prostituees in Nederland werken onder dwang?

‘Exacte cijfers zijn er niet, daar is geen zicht op. Ik heb ook geen kwantitatief onderzoek gedaan, maar kwalitatief. Wel is het vaak zo dat deze vrouwen in

hun jeugd seksueel zijn misbruikt. ‘Mijn lichaam is toch niks meer waard, dus dan kan ik net zo goed in de prostitutie werken’, zeggen ze bijvoorbeeld. Of: ‘Om dit werk te kunnen doen moet je in je hoofd een knop omzetten, maar voor mij is dat heel makkelijk want dat heb ik op heel jonge leeftijd al geleerd toen mijn vader me misbruikte.’

Hoe kijken de pooiers die u sprak naar hun werk?

‘Het is geen werk, het is criminaliteit. Ik sprak vooral met de mannen die inmiddels uit de prostitutie zijn. Ze kijken daar niet met tevredenheid op terug. Overigens hebben zij óók vaak traumatische ervaringen in de jeugd gehad.’

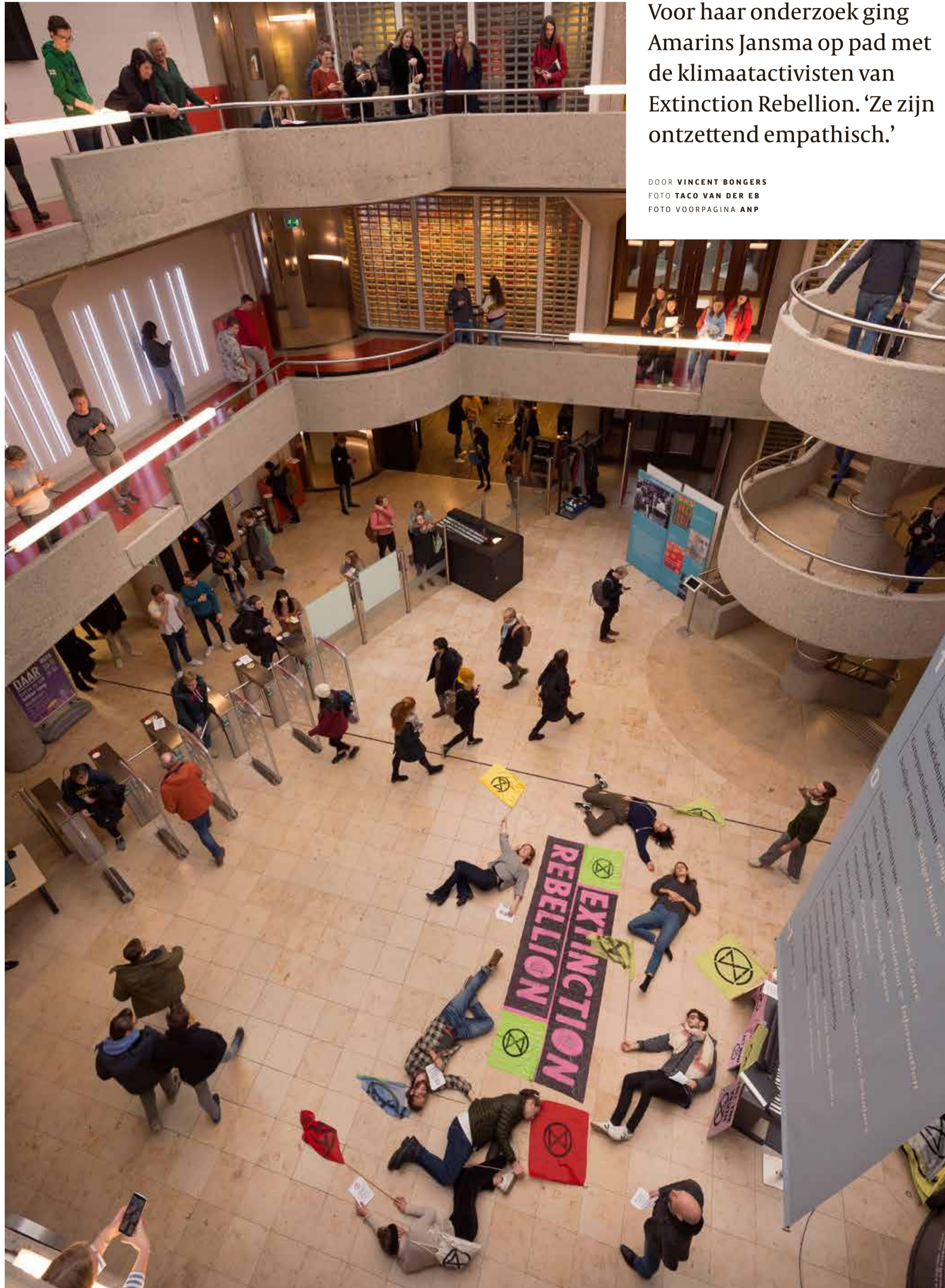
Wat is de uitkomst van uw onderzoek?

‘In Nederland is prostitutie sinds 2000 gelegaliseerd, maar het blijkt dat dat niets oplost. Het feit dat het legaal is om een bordeel te beginnen of ramen te verhuren houdt criminelen op geen enkele manier tegen om vrouwen uit te buiten. De gedachte was: als we het legaliseren, maken we het transparant en kunnen we hen controleren. Krankzinnig naïef. Georganiseerde criminaliteit pak je aan met het legaliseren van deze arena.’

Wat moet er gebeuren om hun positie te verbeteren?

‘De kern van het probleem zijn de kopers, die zijn de spil. Als die mannen er niet zijn, zou uitbuiting in de prostitutie nooit bestaan. Het is niet normaal om een kwetsbare vrouw vijftig euro te geven en daarna te doen wat je wil. Dat vind ik grensoverschrijdend en daar zou een straf aan gesteld moet worden. We moeten deze mannen aanspreken op hun gedrag, zij houden de uitbuiting in stand en spelen de zakken van de pooiers. Ze hebben toch ook een rechterhand? Die is je beste vriend.’

Orange the World: zichtbaar en onzichtbaar geweld tegen vrouwen. Marieke Liem (hoogleraar Geweld en Interventies aan de Universiteit Leiden) en Renate van der Zee. Wijnhaven, Spaanse Trappen. Vrijdag 9 december, 12.15 uur. Gratis, aanmelden via universiteitleiden.nl

Voor haar onderzoek ging Amarins Jansma op pad met de klimaatactivisten van Extinction Rebellion. 'Ze zijn ontzettend empathisch.'

DOOR VINCENT BONGERS
FOTO TACO VAN DER EB
FOTO VOORPAGINA ANP

Actie! Maar dan voor de wetenschap

Op 24 mei 2022 voerde Extinction Rebellion (XR) een actie uit in Rotterdam. Ongeveer driehonderd actievoerders blokkeerden een spoorlijn waarover kolentreinen rijden. Verder werden de toegangswegen naar de kolencentrale op de Maasvlakte afgesloten. 'Als de overheid grootvervuilers niet aanpakt doet Extinction Rebellion dat', schreef de groep op haar site over de actie. De politie pakte die dag 175 activisten op. 'Ik vond het heel heftig dat mensen zich vastketenden aan het spoor', vertelt promovendus Amarins Jansma, die aan de Universiteit Utrecht onderzoek doet naar activistische bewegingen. 'Het was een gevaarlijke actie. Maar natuurlijk wel sterk symbolisch; ze verstoorden tijdelijk de aanvoer van kolen.'

Jansma volgde de actie op enige afstand voor haar onderzoek naar Extinction Rebellion. Ze gaat nu alleen de barricaden op voor haar werk. 'Ik heb wel deelgenomen aan klimaatmarsen, maar heb nooit disruptieve acties gedaan zoals mezelf ergens aan vastlijmen of vastketenen.' Vandaag is Jansma een van de sprekers op het symposium 'Oproer in de Polder' in het Academiegebouw. Het symposium, georganiseerd door het Leidse centrum voor Nederlandse politiek en bestuur, gaat over de golf van protesten die de laatste jaren over het land spoelt.

Voor haar onderzoek sprak Jansma 106 leden van XR. 'Het zijn bezorgde burgers. Dat wordt altijd gezegd over de boeren, maar voor klimaatactivisten geldt dat ook. Ze zijn ontzettend empathisch. Niet alleen maken ze zich zorgen over hun eigen toekomst en die van hun kleinkinderen. Ze denken ook aan de mensen in *the global south*.' Bijna iedereen die aan een actie meedoet, volgt eerst een dag met trainingen. 'Groepjes van acht à tien personen oefenen dan bijvoorbeeld hoe je moet omgaan met een boze automobilist die helemaal uit zijn dak gaat omdat jouw groep een weg blokkeert. Het idee is dat je heel rustig in gesprek gaat met zo'n persoon, en probeert gemeenschappelijke grond en gedeelde zorgen te vinden.' De sociale controle bij de acties is best groot. 'Er zit in de groep ook een welbeing persoon die checkt of het wel goed gaat met iedereen.' De acties zijn vaak omgeven met geheimzinnigheid. 'Hoewel de meeste acties globaal worden aangekondigd via sociale media weet vrijwel niemand precies wanneer, waar en wat er precies gaat gebeuren. De politie moet het natuurlijk niet al vooraf in de gaten hebben. Als onderzoeker ben ik altijd erg welkom. Niemand vindt het gek dat ik meeloop en vragen stel.'

XR is een horizontale beweging zonder leiders. 'Je kunt ook autonoom acties opzetten, als je je maar houdt aan principes als geweldloosheid. De groep is heel erg open, er wordt veel gesproken over de consequenties die hun acties kunnen hebben.'

Activisten weten heel goed wanneer de politie gaat ingrijpen. 'Wettelijk gezien moeten agenten ook drie keer aangeven dat ze activisten gaan verwijderen, of de actie gaan stoppen. Meestal geven ze die waarschuwingen ook.' De deelnemers zijn zich ervan bewust dat ze de wet overtreden. 'Ze zoeken dat juist op, om zo meer aandacht te genereren voor de klimaatkwestie. Een deel is bereid om zich te laten arresteren, maar het is ook prima om weer te vertrekken. Er is een splitsing tussen *high- en low risk*-groepen.'

Actie van Extinction Rebellion in de Leidse universiteitsbibliotheek, december 2019

Hoewel Jansma in haar onderzoek geen vergelijking maakt met de boerenprotesten, ziet ze wel de verschillen in de politieoptredens. 'Klimaatactivisten worden soms al voordat ze hun actie beginnen gearresteerd, dat zie je bij de boeren niet. Als zij een snelweg blokkeren wordt daar minder hard op gereageerd. Volgens sommige mensen binnen XR is er sprake van ongelijke behandeling. Of er daadwerkelijk beleid is, durf ik niet te zeggen, omdat ik niet met de politie heb gesproken.'

Is het mogelijk dat het klimaatprotest gaat verharderen? In Nederland zijn wel gewelddadige actiegroepen geweest. De Revolutionaire Anti-Racistische Actie (RaRa) bijvoorbeeld, die zich vooral richtte tegen het Apartheidsbewind in Zuid-Afrika, blies in 1991 mogelijk het huis van staatssecretaris Aad Kosto (Justitie) op, stak Makro-vestigingen in de fik en vernielde benzinstations van Shell.

'Ik verwacht niet dat XR over zal gaan tot geweld', zegt Jansma. 'Er zijn wel individuele klimaatactivisten die oproepen tot ecosabotage: pijpleidingen opblazen of SUV's kapotmaken. Dan gaat het om materiële zaken. Je hoort niet dat de Shell-directeur thuis moet worden opgezocht.' Onder het motto "*in case of climate emergency break glass*" sloegen XR-activisten vorig jaar april de ruiten stuk van een bank in Glasgow. 'Daar was binnen de beweging veel discussie over. Sommige leden vinden dat echt niet kunnen. De intentie is om zaken niet te beschadigen. Het gaat erom welke acties effectief zijn om verandering teweeg te brengen. Geweld is niet effectief, is het idee van XR, want dan keren mensen zich juist tegen de beweging. Dat principe is echt heel belangrijk, maar afsplitsingen zijn natuurlijk altijd mogelijk.'

Er ontstaan ook steeds meer bewegingen die zich richten op een specifiek deel van het klimaatprobleem. 'Bijvoorbeeld *Just Stop Oil* of de *Tyre Extinguishers* die de banden van SUV's en andere grote vervuulende auto's leeg laten lopen. Ik verwacht dat er steeds meer van die one-issue groepen actief worden.'

Symposium 'Oproer in de Polder', Academiegebouw, donderdag 8 december, 15:00

Bekogeld met stenen en vuurwerk

Jansma zal in haar lezing vooral ingaan op klimaatactivisme. Ze was echter ook aanwezig bij protesten van Kick Out Zwart Piet (KOZP). 'Bij acties van deze beweging is veel minder sprake van burgerlijke ongehoorzaamheid. Zij blokkeren geen snelwegen en bezetten geen ministeries.' Hun protesten zijn vreedzaam, maar de reacties zijn dat niet. 'Ik was twee jaar geleden bij een protest in Venlo aanwezig als onderzoeker en moest vluchten omdat "pro-pieten" vuurwerk en stenen naar KOZP gooiden. We zijn met een boel mensen in een paar auto's gestapt en weggereden. Dat was heel intens.'

KOZP kan de tactieken van XR niet gebruiken. 'Dat is alleen mogelijk als je je relatief veilig voelt als activist. Leden van KOZP voelen zich niet altijd veilig genoeg om burgerlijk ongehoorzaam te zijn, bijvoorbeeld als het gaat om de verhouding met de politie. Als je al je hele leven te maken hebt met microagressie en etnisch wordt geprofileerd, ben je toch een stuk voorzichtiger.'

Het contrast met protesterende boeren die met trekkers in Den Haag hekken omverrijden is groot. 'Zij lijken dat te durven, voelen zich schijnbaar comfortabel genoeg om dat te doen. Niet iedereen zit in die positie.'

De tranen van boeren zijn niet nep

De Groningse emeritus hoogleraar plattelandsontwikkeling Dirk Strijker spreekt op het symposium 'Oproer in de Polder' over de boerenprotesten.

DOOR VINCENT BONGERS

'Trekkers zijn echt heel erg groot en intimiderend. Ik heb er zelf vaak op gereden en dan voel je je echt *king of the road*. Om die reden konden de boerenprotesten ook zo uit de hand lopen. De overheid was gewoon niet in staat om die trekkers te stoppen. Alleen met inzet van het leger was dat mogelijk geweest. 'Gelukkig is dat niet gebeurd; je wil niet dat er doden vallen, natuurlijk. Het geeft de burger wel een gevoel van onbehagen dat de overheid weinig kan doen tegen bepaalde groepen.'

'Ik ben een eerzaam burger, dus ik vind dat de boeren geen geweld moeten gebruiken. Het is ook niet verstandig, omdat je zo de sympathie van de bevolking kwijtraakt. Die heb je vroeg of laat nodig. Als die allemaal D66 gaan stemmen is dat niet in het voordeel van de boeren. 'Een deel van de boeren wordt in alle opzichten bedreigd. Als je huilende boeren ziet, dan zijn dat geen *fake* tranen. Hun toekomst is hartstikke onzeker. Ze hebben miljoenen geïnvesteerd en dan valt door een Raad van State-uitspraak plots het fundament onder je bedrijf weg.'

'Gezin en bedrijf zijn vaak sterk verknoot: zoiets heeft meteen zijn weerslag op de sfeer aan de eettafel. 'Misschien kunnen we straks zelfs niet meer op het platteland wonen', denken de boeren. 'Hoe moeten we onze leningen bij de Rabobank afbetalen?'

'Dit is niet de eerste keer dat de boeren te maken krijgen met een grote crisis. Eind jaren vijftig wilde landbouwminister Mansholt de landbouw moderniseren. Kleine boerderijen moesten plaatsmaken voor grote boerenbedrijven. Er kwam verzet tegen de plannen van de zogeheten 'Vrije Boeren' en de Boerenpartij van Hendrik Koekoek kwam in de Tweede Kamer. Toen waren er nog 400 duizend boeren, nu nog maar 50 duizend.'

'Nu is het weer de overheid die zegt dat de landbouw radicaler moet veranderen, maar bedrijven moeten nu juist extensiveren om de ecologie en het klimaat te beschermen. 'Ik ben geboren vlakbij Hollandscheveld in Drenthe en dat was een van de bolwerken van de Boerenpartij. In 1963 was daar een Boerenopstand die ik als kind van een jaar of tien van dichtbij heb meegemaakt. Het liep helemaal uit de hand.'

'Drie boerengezinnen - arme mensen met veel kinderen - die zich niet aan bepaalde regels hadden gehouden werden door deurwaarders met hulp van de marechaussee uit hun boerderij gehaald. Daar werd fel tegen geprotesteerd. Het liep zelfs uit op rellen. De politie zette volop traangas in tegen de demonstranten. De huizen en de huisraad van de uitgezette boeren werden per opbod verkocht. Een boerderij werd later in de brand gestoken.'

'Ondanks deze strubbelingen ging de modernisering in de jaren zestig gewoon door. De kleine boeren verdwenen en gingen bijvoorbeeld in de industrie werken. Het is goedgekomen, al was er wel veel frustratie. Het verzet leverde toen niets op en ook het boerenprotest van nu zal niet helpen.'

'Het enige wat een oplossing kan bieden, is goed overleggen. Dat gebeurt ook, er wordt gewerkt aan een landbouwakkoord. Boeren moeten vooral weten waar ze aan toe zijn. Het kan ook niet zo zijn dat alleen zij de rekening voor de stikstofcrisis op hun bord krijgen. Er komt ook wel compensatie. Boeren worden uitgekocht voor redelijk goede prijzen. Het zal ook nu wel goedkomen, maar er is nog veel onzekerheid.'

Mare wint journalistiekprijzen voor #Cameragate en column over toegedekte fraude

Het Leids Universitair Weekblad *Mare* is zowel in de categorie 'beste onderzoeksverhaal' als 'column' de winnaar van de Kring Awards: een jaarlijkse prijs voor de beste verhalen van alle hogeschool- en universiteitsbladen.

DOOR SEBASTIAAN VAN LOOSBROEK
FOTO ERIC BRINKHORST

Mare won de prijs voor beste onderzoeksverhaal met het stuk 'Opeens hangen er overal slimme camera's (en die zien alles)' van Anoushka Kloosterman en Mark Reid. Zij ontvonden dat de universiteit zonder medeweten van de universitaire gemeenschap 371 slimme camera's had opgehangen bij de ingang van de universiteitsgebouwen en in collegezalen en dat die ook nog eens onvoldoende waren beveiligd en de privacy van studenten en medewerkers schonden. De onthulling leidde niet alleen tot landelijk nieuws en 'opgetrokken wenkbrauwen' van toenmalig onderwijsminister Ingrid van Engelshoven, maar ook tot een storm aan kritiek en protesten binnen de universiteit. Een vertrouwelijk rapport bevestigde maanden later

bovendien dat de beveiliging van de camera's niet op orde was en dat de privacy van studenten en medewerkers is geschonden. Volgens de jury doen de verslaggevers hun rol als 'luis in de pels' eer aan: 'Ze hebben geen genoeg genomen met de allereerste reactie van de universiteit, zijn zelf op zoek gegaan naar de technische specificaties van de camera's en hebben zo de universiteit betrapt op een onwaarheid'. Ook vindt de jury het onderwerp 'maatschappelijk erg relevant'. De prijs voor beste column ging eveneens naar *Mare*. Hoofdredacteur Frank Provoost won die met zijn commentaar 'Waarom Leiden niets om fraude geeft (en klokkenluiders opknoopt)', naar aanleiding van een reeks artikelen over het wetenschappelijk wangedrag van voormalig Leids psycholoog Lorenza Colzato. 'Een nietsontziende kritiek op hoe de universiteit fraude toedekt en klokkenluiders in de kou laat staan', aldus de jury. 'De column is zowel qua inhoud als qua stijl scherp en gewat. De manier waarop de schrijver onder andere door het wollige taalgebruik van het bestuur heen prikt en meedogenloos zijn oordeel velt, legt niet alleen de vinger vakkundig op de zere plek, maar is ook een genoeg om te lezen'.

LAMME LEIDSE MEMES

Klemgezwommen in een duim

In de duim van deze handschoen vond een baars zijn noodlottige einde. Met deze foto is de Leidse bioloog Auke-Florian Hiemstra genomineerd voor de publieksprijs van de *Wildlife Photographer of the Year*, jaarlijks georganiseerd door het Natural History Museum in Londen. Hiemstra vond de handschoen in de Leidse grachten en maakte de foto voor een wetenschappelijke publicatie over de gevolgen van corona-afval op dierenlevens. Stemmen kan op de website van het museum. De winnaar wordt op 9 februari bekendgemaakt.

Kindercardiologie moet in Leiden blijven, adviseert de Nationale Zorgautoriteit

Het kabinet wilde dat het Leids Universitair Medisch Centrum zou stoppen met kindercardiologie, maar de Nationale Zorgautoriteit (Nza) is kritisch en adviseert de afdeling te behouden.

DOOR MARK REID

In december 2021 kondigde toenmalig demissionair minister van Volksgezondheid Hugo de Jonge aan dat kindercardiologie voortaan alleen nog in Rotterdam en Utrecht zou plaatsvinden. Voor het Centrum Aangeboren Hartafwijkingen Amsterdam-Leiden CAHAL en het UMCG in Groningen betekenen die plannen een gedwongen stop. Alle zorg en patiënten moeten worden herverdeeld over Utrecht en Rotterdam. Eerder dit jaar uitten medewerkers van het

Leidse hartcentrum zich al erg negatief over de voorgestelde plannen. In januari zei hoogleraar en kindercardioloog Nico Blom tegen *Mare* dat het besluit als een totale verrassing kwam en een domino-effect zou hebben op de zorg. 'Als kindercardiologie hier verdwijnt, gaat ook onze speciale kinder-ic ter ziele, en daarmee ook ons stamcelprogramma. Zonder die twee afdelingen denk ik dat kindergeneeskunde helemaal verdwijnt. En dan komt de opleiding geneeskunde in gevaar. Het is het begin van het afbrokkelen van het LUMC.' De Nza onderschrijft deze risico's nu in het rapport en zegt dat 'deze verandering direct en/of indirect gevolgen zou kunnen hebben voor het behoud van de academische status'. Sluiting van de hartafdeling in Groningen zou volgens het rapport zelfs kunnen bete-

kenen dat acute zorg in die regio in gevaar komt. De zorgautoriteit raadt de minister ook aan om 'nu geen onomkeerbaar concentratiebesluit te nemen'. In plaats daarvan adviseert de Nza om in samenwerking met de Nederlandse Federatie van Universitair Medische Centra een nieuw onderzoek te doen naar mogelijke concentratie van zorg. De Leidse kindercardiologie-afdeling omarmt de uitkomsten van het rapport. In een reactie roept het ziekenhuis andere universitaire ziekenhuizen op om verder samen te werken: 'Laten we verder bouwen aan een integrale kijk op academische kindercardiologie en van daaruit komen tot een logische rolverdeling. Wij roepen alle UMC's op samen constructief aan oplossingen te werken, omwille van onze patiënten.'

ACHTERGROND

Sombere studenten hebben baat bij online hulp

Psychologen van de Universiteit Leiden ontwikkelden Moodpep, een online programma gericht op stemmingsklachten. Zijn zulke programma's een vervanging voor therapie? 'De meeste mensen zijn ermee geholpen.'

DOOR SUSAN WICHGERS

In de strijd tegen mentale problemen wordt steeds meer gebruik gemaakt van e-healthprogramma's. Op de website van Caring Universities, een samenwerkingsverband van verschillende Nederlandse universiteiten en hogescholen, zijn modules te vinden voor van alles: slapen, zelfvertrouwen, ontspanning. Leidse psychologen ontwikkelden Moodpep om gevoelens van lusteloosheid, somberheid en verdriet aan te pakken. Het programma werd een aantal jaar geleden ontwikkeld door universitair hoofddocent Nadia Garnefski en Vivian Kraaij. 'Wij doen al heel lang samen onderzoek', vertelt Garnefski. 'Dat onderzoek willen we graag bruikbaar maken voor mensen.' Kraaij: 'Als onderzoekers zijn we gaan kijken welke factoren samenhangen met depressieve klachten. Als je dat weet, kun je die dingen veranderen. Daarop hebben we het programma gebaseerd.' Moodpep heeft elementen van cognitieve gedragstherapie, een methode die is gericht op het veranderen van negatieve gevoelens en gedachten, 'maar dan op zo'n manier ingezet dat iemand het zelfstandig kan volgen', legt Garnefski uit. 'Bij een behandeling van depressie is het belangrijk om iemand positief te activeren. Ook gaan mensen aan de slag met negatieve gedachten, en hebben we een extra onderdeel: zicht krijgen op nieuwe doelen. Die geven iemand weer motivatie.'

FGGA-studenten kunnen ook terecht bij Siggie

Sinds een paar maanden is het voor studenten aan de Faculty of Governance and Global Affairs ook mogelijk om, naast het aanbod van Caring Universities, gebruik te maken van Siggie for Students. Dat is een coachingstraject van vijf bijeenkomsten waarin je (meestal) ook een e-healthprogramma doorloopt. 'Uit een rapport van vorig jaar weten we dat de meest afgenomen programma's gaan over stress, piekeren, slapen en zelfbeeld', zegt Lonneke Witteveen, relatie manager bij Siggie. Ze zien bij Siggie dat veel programma's niet worden afgemaakt, maar die over 'zelf'-onderwerpen wel. 'Programma's over zelfver-

trouwen of zelfcompassie bijvoorbeeld, die worden het meest afgerond. Ik denk dat dat komt omdat dat toch het fundament is. Er zijn specifieke uitdagingen zoals piekeren en slapen, maar de basis is hoe je met jezelf omgaat.' Dat zou ze ook als advies willen geven aan mensen die met stress of mentale problemen te maken hebben: begin bij de basis. 'Doe aan goede zelfzorg en wees lief voor jezelf. Waardeer de kleine stappen die je maakt: iedere stap is er een.' Steeds meer mensen hebben last van mentale problemen, maar de GGZ staat onder druk. Daarom wordt er vaker gebruik gemaakt van e-healthmodules.

Het programma bestaat uit zeven inhoudelijke lessen met uitleg en oefeningen, en een afsluitende les waarin benadrukt wordt om ermee bezig te blijven. Tegelijkertijd worden deelnemers bijgestaan door een coach, waarvoor masterstudenten klinische psychologie worden ingezet. Kraaij: 'Je zou het programma zelfstandig kunnen doen, maar we weten uit onderzoek dat het meer effect heeft als je ook een coach hebt, dus die bieden we ook aan. Daar heb je wekelijks een kort gesprek mee. Die geeft dus geen therapie, maar motiveert vooral om ermee bezig te zijn en niet op te geven.'

Inmiddels lopen er verschillende onderzoeken naar de effectiviteit van Moodpep. 'Want wat je niet wil, is een programma aanbieden waarvan je hoopt dat het werkt, maar het niet zeker weet', zegt Kraaij. Gelukkig voor de onderzoekers werkt Moodpep wel: mensen die het programma volgen, knappen ervan op, blijkt uit hun nieuwste onderzoek. Kraaij: 'Deelnemers hebben daarna gemiddeld duidelijk minder last van depressieve klachten. Maar bij de een zal het meer helpen dan bij de ander.'

Er valt nog weinig te zeggen over bij wie het wel werkt en bij wie niet, maar in principe zou iedereen er baat bij kunnen hebben. Met een kleine kanttekening, want mensen met ernstige klachten of suicidale gedachten kunnen beter naar de huisarts gaan, zeggen de psychologen.

'Deelnemers hebben minder last van depressieve klachten'

Voor sommige mensen kan Moodpep al genoeg zijn, voor anderen is het een eerste stap in de zoektocht naar hulp. 'Ik denk dat de overgrote meerderheid echt baat heeft bij het volgen van ons programma of een ander e-healthprogramma', zegt Kraaij. 'Dat zien we bij ons eigen onderzoek, maar ook bij onderzoek van Caring Universities. De meeste mensen zijn tevreden en zijn ermee geholpen, alleen soms niet voldoende.'

Voor mensen die last hebben van somberheid tijdens deze donkere dagen, heeft Garnefski nog een tip: plan genoeg positieve activiteiten. 'Dat zijn activiteiten die je met plezier doet. Zorg dat je agenda niet alleen bestaat uit moet-dingen, maar ook uit dingen die je plezierig vindt en waar je blij van wordt: wandelen, naar de sportclub. Maak daar tijd en ruimte voor, ook als je het druk hebt.' 'Als je somber bent, heb je daar misschien minder zin in', vult Kraaij aan. 'Dan is het goed om terug te denken: toen ik me goed voelde, wat vond ik toen leuk om te doen? Bij depressie weten we dat lichamelijk actief zijn helpt. Ga er dus vooral op uit, maak een ommetje.' En zoek hulp als je denkt dat je die kunt gebruiken, zeggen de psychologen. Garnefski: 'Dat kan in de vorm zijn van een programma, of ga praten met je huisarts. Dat is altijd een goede eerste stap.'

Diversiteit & inclusie(f) bedreigingen)

Diversiteitsmedewerkers van universiteiten hebben bijna allemaal te maken met negatieve of intimiderende reacties, sommigen zelfs met bedreigingen. 'Je moet een dikke huid hebben.'

DOOR MANON DILLEN
FOTO TACO VAN DER EB
ILLUSTRATIE VOORPAGINA JOWAN DE HAAN

'You're damned if you do, you're damned if you don't.' Zo verwoordt Machiel Keestra, diversity officer van de Universiteit van Amsterdam (UVA), de spanning rond diversiteit en inclusie die hij en zijn collega's op andere onderwijsinstellingen ervaren. Voor progressieve studenten en medewerkers is wat ze doen niet genoeg, een conservatieve groep vindt alles te veel.

In 2014 werden in Nederland de eerste diversity officers in het hoger onderwijs aangesteld op de Universiteit Leiden en de Vrije Universiteit Amsterdam. Anno 2022 heeft elke universiteit en hogeschool een vorm van diversiteitsbeleid. Dat richt zich op allerlei onderwerpen zoals het beleid op het gebied van gelijke loopbaankansen voor vrouwen, integratie van internationals, erkenning van lhbt'ers, begeleiding van eerstegeneratiestudenten, aandacht voor mensen met een migratieachtergrond en toegankelijkheid voor mensen met een beperking.

De functies heten overall anders en zijn op verschillende manieren georganiseerd. Tien universiteiten en één hogeschool hebben een diversity officer of soortgelijke functie. Zeven universiteiten hebben een diversity office; een aparte afdeling die direct onder het bestuur valt.

Er bestaat geen eenduidige omschrijving. 'De functie wordt per instelling heel verschillend gedefinieerd en blijft in ontwikkeling', zegt Aya Ezawa, diversity officer en universitair docent aan de Universiteit Leiden. Ezawa is voorzitter van het Landelijk Overleg Diversity Officers. 'We delen kennis en zetten met elkaar in op professionalisering. Ook bieden wij een safe space om casuïstiek te bespreken.'

Geen barrières

De voornaamste taak, vindt de meerderheid, is cultuurverandering teweegbrengen. Ze willen dat de organisatie een plek wordt waar niemand extra barrières ervaart door factoren zoals huidskleur of gender.

'Ik kan me voorstellen dat mensen denken dat diversity officers de regels bepalen, maar dat is niet zo', zei Ezawa eerder in *Mare*. 'Ik ben niet iemand die de besluiten neemt, maar een adviseur. Je kunt inclusiviteit niet opleggen. Daarbij zie ik diversiteit ook niet als iets waar je politiek "voor" of "tegen" kunt zijn.'

De meeste officers schrijven weliswaar mee aan beleid, maar zien het meer als noodzakelijk kwaad, blijkt uit de rondgang. 'Met een beleidsstuk leg je vast waar de organisatie voor staat, waar je met elkaar naartoe wil en hoe je dat gaat doen. Dat is ontzettend belangrijk. Toch zie ik mijzelf zeker niet alleen als beleidsmaker. Ik zie mijzelf vooral als een bruggenbouwer, bewustmaker en aanjager', zegt Sterre Mkatini, diversity equity & inclusion officer van de Universiteit Twente.

Ze zien zichzelf ook niet als activist. 'Ik probeer diplomatie te bedrijven, strategische keuzes te maken en het gesprek te blijven voeren met het leiderschap waar ik invloed op heb, om tot gedeelde doelen te komen', zegt Semiha Denktas, chief diversity officer van de Erasmus Universiteit (EUR).

Weerstand

Toch blijft het doel om de kansen van gemarginaliseerde groepen te verbeteren. Maar veel ligt politiek gevoelig. Praktische zaken scheiden van ideologie is een tactiek om weerstand te kanaliseren. Ruard Ganzevoort, diversity officer aan de Vrije Universiteit, legt uit: 'Als ik zou zeggen dat we hier racistisch zijn omdat we te weinig hoogleraren van kleur hebben gaat iedereen in de weerstand, en terecht.' Het werkt volgens hem in dat geval beter om kwaliteit te benadrukken. 'Je team wordt beter als het diverser is.'

Dat neemt voor Ganzevoort niet weg dat het ideologische gesprek over racisme gevoerd moet worden. 'Op het moment dat er spanningen zijn, zoals tijdens Black Lives Matter-protesten, dan organiseren we bijeenkomsten waarbij we groepen met elkaar in gesprek brengen over gevoelige onderwerpen.'

Activistische studenten, gevoed door maatschappelijke bewegingen zoals Black Lives Matter en MeToo, leggen druk op onderwijsinstellingen in het hele land om meer aan diversiteit en inclusie te doen. Ook zijn er richtlijnen op universiteiten en hogescholen vastgesteld door het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap. De meeste diversiteitsmedewerkers geven aan zich

'Ik lees mijn sociale media niet meer. Dat doet een communicatiemedewerker voor mij'

BLM-demonstratie in Leiden tijdens de lockdown, juni 2020

gesteund te voelen door hun bestuur. Al vertaalt dit zich volgens hen niet altijd in voldoende tijd, middelen en mandaat. Het totaal aantal fte dat op centraal niveau beschikbaar is varieert tussen de 0,6 en 7, blijkt uit dit onderzoek. Op sommige instellingen is er een centraal kantoor. Vaak zijn er daarnaast op verschillende afdelingen en faculteiten mensen met het thema bezig. Door deze versnippering is het moeilijk te zeggen hoeveel mensen, tijd en geld er totaal voor dit thema zijn vrijgemaakt.

Online haat

Om kansengelijkheid te bereiken halen instellingen van alles uit de kast: evenementen en debatten organiseren, gesprekken modereren, *toolkits* maken voor onderwijs en personeelswerving, expertise verzamelen en advies geven, speeches schrijven en netwerken in alle lagen van de instelling en daarbuiten. Een diversity officer die dit allemaal zelf moet doen, zoals op sommige plekken het geval is, moet een schaap met vijf poten zijn.

In tegenstelling tot beleidsmedewerkers met diversiteit in hun portefeuille zijn diversity officers, of ze het willen of niet, ook een boegbeeld en aanspreekpunt voor studenten die tegen problemen aanlopen.

Hierdoor worden ze soms onderdeel van ophef in de media. Ezawa: 'We zijn veel zichtbaarder dan andere beleidsmedewerkers. De functie van diversity officer vraagt om andere kwaliteiten. Je moet een dikke huid hebben, inhoudelijk sterk zijn en diplomatieke vaardigheden hebben om de gemeenschap mee te krijgen.'

Inderdaad geven bijna alle geïnterviewden aan dat ze te maken hebben met negatieve en soms zelf hatelijke reacties op sociale media, in comments, columns en opiniebijdragen in kranten en bladen. Drie van hen zeggen persoonlijk bedreigd te zijn. Zij wilden hier niet over uitwiden. Eén medewerker wil er gezien de negatieve reacties alleen anoniem iets over vertellen. 'De antiwokegroep deelt persoonlijke gegevens op sociale media en gebruikt scheldwoorden voor mensen van kleur, mensen met een beperking, vrouw-zijn of homoseksualiteit.' Hoe de intimidatie er concreet uitziet, reproduceert ze liever niet. 'Onze namen zijn publiek, daardoor worden ook onze families slachtoffer van online haat. En soms worden de reacties zelfs gedeeld door Kamerleden die het niet eens zijn met ons werk.'

De reacties zijn intimiderend, mede omdat diversiteitsmedewerkers vaak zelf mensen zijn die tot een minderheidsgroep behoren, laat de medewerker weten. 'Soms voelen diversity officers zich genoodzaakt om dat publiekelijk te benadrukken. Maar dat maakt ze juist kwetsbaar voor de antiwokegroep.'

Onder vuur

De gesproken medewerker is niet overgegaan tot aangifte. Wel treft ze andere maatregelen. 'Ik laat achternamen van student-assistenten weg bij publieke uitingen over diversiteitsbeleid om hen te beschermen voor deze reacties. En ik lees zelf mijn sociale media niet meer. Dat doet een communicatiemedewerker voor mij.'

Universiteiten onderschatten vaak hoeveel diversiteitsmedewerkers te verduren krijgen, vindt ze. Zo is er wel een handreiking voor bedreigde wetenschappers, maar die is niet voor diversiteitsmedewerkers. 'Toch gebruik ik die handleiding, want die is ook op ons van toepassing. We liggen onder hetzelfde vuur als bijvoorbeeld epidemiologen.'

Ondanks de negatieve reacties en bedreigingen kijken de geïnterviewden nuchter naar hun werk. Dat weerstand bij verandering hoort, begrijpen ze. De ophef rond 'wokisme' speelt zich buiten de onderwijsinstellingen in de media af, zeggen ze. Ze zien zichzelf niet als activist, en diversiteit en inclusie niet noodzakelijk als ideologische beweging, maar als iets wat er nou eenmaal is en waar de onderwijsinstelling, uit welke overweging dan ook, 'iets mee moet'. Ganzevoort: 'Diversiteit is er gewoon, dus deal with it.'

De meeste medewerkers zeggen dat de weerstand binnen hun organisatie meevalt. 'Het is hier op de EUR nu niet meer de vraag óf we dit gaan doen, maar hoe we het doen. De meerderheid staat er positief in', zegt Denktas.

Verantwoording

Voor dit onderzoek is een analyse gedaan van 36 beleidsdocumenten van 21 onderwijsinstellingen: 13 universiteiten en 8 hogescholen. Dit betreft visies, strategieën, nota's, actieplannen en position papers waarin onderwijsinstellingen hun plannen kenbaar maken. Aanvullend spraken we met diversiteitsmedewerkers van dertien universiteiten en zeven hogescholen over hun werk. Bijna allemaal geven ze aan met negatieve reacties te maken te hebben. Drie daarvan zeggen bedreigd te zijn. Een aantal was hierdoor terughoudend om mee te werken aan dit onderzoek.

Dit zijn de instellingen die voor dit artikel zijn onderzocht: Fontys hogescholen, Rijksuniversiteit Groningen, Vrije Universiteit Amsterdam, Uni-

versiteit Utrecht, Universiteit Twente, Avans hogescholen, Technische Universiteit Eindhoven, Erasmus Universiteit Rotterdam, Hogeschool Rotterdam, Radboud Universiteit Nijmegen, Hogeschool Utrecht, Technische Universiteit Delft, Hogeschool Arnhem Nijmegen, Maastricht University, Hogeschool van Amsterdam, Hanzehogeschool Groningen, Tilburg University, Saxion hogeschool, Universiteit van Amsterdam, Wageningen Universiteit en Universiteit Leiden. De deelnemende media van de universiteiten en hogescholen zijn aangesloten bij de Kring van Hoofdredacteuren van hogeronderwijsmedia. Dit onderzoek is mede mogelijk gemaakt door een bijdrage van het Stimuleringsfonds voor de Journalistiek.

Andere score, dezelfde letter

Er kleven nadelen aan beoordelingen in letters, betoogt **Max van Lent**. Bovendien heeft die oneerlijkheid gevolgen, blijkt uit onderzoek.

Recent doceerde ik een vak aan het Leiden University College. Het doceren daar bevalt altijd zeer. Studenten zijn gemotiveerd, werken hard, en zijn proactief. Wat mij minder bevalt is de schaal waarop er beoordeeld moet worden, van A tot F. Na de tentamenronde kwam ik het weer tegen, twee studenten die duidelijk verschillen in hun tentamenantwoorden en ook een verschillend aantal punten behaalde op het tentamen. De ene student haalde een B en de ander haalde ook een B. Twee andere studenten leken juist erg op elkaar, hadden duidelijk veel van het vak begrepen, maar waren niet foutloos. Het aantal punten dat ze op het tentamen behaalden, scheelde er maar 1. Ze hadden echter wel een ander cijfer, de ene een A- en de ander een B+. Nu zeg ik altijd dat cijfers niet het belangrijkste zijn. Studenten zitten drie jaar (of langer) in een bachelor en doen dan vaak ook nog een master. Jezelf ontwikkelen en het opdoen van nieuwe vaardigheden, dat is wat belangrijk is. Tentaminering is enkel een middel, en het cijfer een indicatie van wat je geleerd hebt. Maar toch irriteert ik mij aan bovenstaande voorbeelden, de gegeven cijfers voelen niet helemaal eerlijk. Recent wetenschappelijk onderzoek laat zien dat mijn gevoel van oneerlijkheid terecht is. Aan een bekende universiteit worden tentamens beoordeeld op een schaal van 0 tot 100, maar worden cijfers uitgedeeld van A tot F. De onderzoekers kunnen daardoor studenten vergelijken die een tentamen vrijwel even goed hebben gemaakt, maar wel een ander cijfer krijgen. We leren daardoor het antwoord op de vraag: wat is het effect van het krijgen van een hoger cijfer op toekomstige cijfers en studentkeuzes? Natuurlijk halen studenten met hogere cijfers op een tentamen in het eerste jaar ook hogere cijfers in latere jaren. Dat is echter

het geval voor alle scores (het behalen van 60 t.o.v. van 59 punten en 61 t.o.v. 60 punten). Echter, in sommige gevallen leidt dit tot een hoger letter-cijfer en in andere gevallen niet. Door het aantal punten dat studenten behalen mee te nemen in de studie kunnen de auteurs het effect van 'toevallig een hoger letter-cijfer behalen' vinden. De studie laat drie dingen zien: studenten die in hun eerste jaar net pech hebben en een lager letter-cijfer behalen (maar dus wel een ongeveer even goede score op het tentamen hadden), halen in het vervolg lagere cijfers, ze kiezen eenvoudigere vakken, en uiteindelijk (jaren later) verdienen ze een lager salaris (van gemiddelde 40 dollar per maand). De verschillen zijn het grootst bij het onderscheid tussen een A en een B.

Een belangrijke vraag is natuurlijk: waarom halen studenten in het vervolg lagere cijfers en kiezen ze eenvoudigere vakken? De auteurs geven twee plausibele verklaringen. Ten eerste, studenten hebben minder vertrouwen in hun eigen kunnen, daardoor doen ze minder hun best (bijvoorbeeld om een A- student te zijn) en kiezen ze minder moeilijke vakken. Ten tweede, het kan zijn dat studenten andere interacties hebben met docenten en bijvoorbeeld studie adviseurs. Die kiezen ervoor studenten minder uit te dagen.

Gelukking kunnen deze negatieve effecten (deels) ondervangen worden door goed beleid. Zo kan het geven van feedback door docenten gebruikt worden om het verlies in zelfvertrouwen te ondervangen, en bestaan er coachingsprogramma's. Zo kunnen studenten aangespoord worden om doelen te stellen om hun studiemotivatie te behouden en om vakken te kiezen die bijdragen aan hun doel voor bijvoorbeeld een eerste baan na de studie.

Aan het Leiden University College is er veel aandacht voor studenten, en geef ik bijvoorbeeld zelf ook feedback los van de cijfering. Verder wordt er goed gebruik gemaakt van studieadviseurs en coaching. Maar desalniettemin zou bij beoordelingen van tentamens moeten gelden: eerlijk duurt het langst.

Max van Lent is universitair docent economie aan de Universiteit Leiden

De universiteitsraad is kritisch op de coronastrategie die het college van bestuur heeft opgesteld. 'De wetenschappelijke onderbouwing ontbreekt.'

DOOR VINCENT BONGERS
FOTO MARC DE HAAN

MARETJES

De prijs voor een Maretje bedraagt €9,- per 30 woorden, opgegeven via redactie@mare.leidenuniv.nl uiterlijk t/m maandag 16.00 uur. Maretjes aangeboden voor commerciële doeleinden worden niet geplaatst, evenmin als Maretjes waarin zaken worden aangeboden die de waarde van 4.500 euro te boven gaan.

Doe meer met je kennis! Vrijwilligers gezocht voor één uur per week **bijles en huiswerkbegeleiding** op verschillende locaties of bij de leerling thuis. **Leiden-Noord, basisonderwijs**, 6 leerlingen groep, 4 t/m 8, waarvan twee met vergoeding. Eén leerling lezen en rekenen, 8BO groep 6. **Voortgezet onderwijs**: *Wiskunde, aardrijkskunde, 2 havo. *Engels, mens en maatschappij, vmbo basis/kader klas 3. *Biologie, Nederlands, natuurkunde, 2 vmbo. *Nederlands, brugklas havo. *Nederlands, begrijpend lezen, brugklas havo/mavo met vergoeding. *Nederlands, vmbo kader. *Wiskunde, Engels, brugklas havo/vwo. *Biologie, aardrijkskunde, brugklas havo. *Mens en maatschappij, wiskunde, Nederlands, brugklas vmbo-tl. **Leiden-Zuid**, *5 leerlingen basisonderwijs. **Voortgezet onderwijs**: *Nederlands, Engels, Wiskunde, brugklas vmbo basis/kader. *Ook hulp gevraagd bij organisatie van de bijles, één of twee middagen per week. Onderwijswinkel Arubapad 2 (Het Gebouw), ma, wo en do 15-17u. Tel. 071-5214256. E-mail: hdekoomen@owwleiden.nl.

PGB en/of BEGELEIDING NODIG? Professionele begeleiding voor studenten. Bel of mail voor informatie: onderwijsbovenwijs@gmail.com 0644440634. Also in advanced English.

Maretjes-extra zijn bedoeld voor semi-commerciële instanties. De prijs voor een Maretje-extra is €23,- incl. btw voor elke vijftiendertig woorden. U kunt deze advertenties uiterlijk op de vrijdag vóór het verschijnen van Mare opgeven bij Bureau van Vliet b.v., postbus 20, 2040 AA Zandvoort, telefoon 023-571 47 45. E-mail: Zandvoort@bureauvanvliet.com

Bèta's gaan startersbeurzen eerlijk verdelen

De faculteit Wiskunde en Natuurwetenschappen gaat de startersbeurzen voor nieuwe universitair docenten evenredig verdelen tussen alle instituten.

DOOR MARK REID

Dat zei het faculteitsbestuur deze week tijdens de faculteitsraadvergadering. Hoofd bedrijfsvoering Suzanne van der Pluijm legde uit dat het niet mogelijk was om alle nieuwe universitair docenten (UD's) een beurs te geven. 'Er is minder geld beschikbaar dan dat we UD's hebben en we mogen niet splitsen. Dus niet iedereen kan een beurs krijgen.' De faculteit gaat daarom de beurzen evenredig verdelen tussen alle acht instituten van de faculteit. Van der Pluijm: 'Met de hoeveelheid geld die beschikbaar is, kunnen wij er de eerste twee jaar 16 uitdelen en de jaren daarna 8.' Omdat de situaties tussen de verschillende onderdelen van de faculteit te verschillend zijn, zullen binnen elk instituut twee mensen worden aangesteld die beslissen wie de startersbeurs ontvangt, na verder overleg met het faculteitsbestuur. In totaal is er 240.000 euro beschikbaar per beurs. Alle startende UD's met een vast contract of met uitzicht

op een vast contract kunnen er aanspraak op maken. Personeelsraadslid Sander van Kasteren vroeg aan het bestuur of alle instituten even grote beurzen kregen: 'Heeft het bestuur meegewogen dat verschillende vakgebieden verschillende dingen kunnen doen met geld? Een experimenteel natuurkundige kan veel minder met zo'n beurs dan bijvoorbeeld een wiskundige.' Volgens decaan Jasper Knoester is het niet mogelijk met bedragen te schuiven: 'We moeten ons aan de spelregels houden.' Van der Pluijm: 'De UD die de beurs ontvangt kan wel zelf beslissen wat er gebeurt met het geld. Een scheikundige kan daar bijvoorbeeld een supergaaf apparaat van kopen. Een UD bij wiskunde kiest er misschien voor om een PhD aan te stellen.' Knoester voegde aan het eind van de discussie nog toe dat hij de minister dankbaar is voor de beurzen. 'Laten we niet vergeten dat dit een prachtig cadeau is van de minister, dus we moeten waken niet te kritisch te zijn, want dat zou slecht vallen. We krijgen echt een behoorlijk hoeveelheid geld, en ook nog structureel. Minister Dijkgraaf heeft hier echt zijn nek voor uitgestoken.'

Wat te doen bij nieuwe uitbraak?

Om beter te kunnen reageren op een nieuwe golf coronabesmettingen moeten de universiteiten van de overheid een zogeheten sectorplan corona opstellen. Landelijk zijn er vier scenario's vastgesteld die zijn gekoppeld aan standaardmaatregelen. De universiteit kan daar zelf nog maatregelen aan toevoegen. 'De scenario's hebben tot doel verspreiding van het virus te voorkomen, onderwijs veilig open en toegankelijk te houden en enige mate van voorspelbaarheid te creëren voor alle betrokkenen', aldus de strategie. 'De overheid bepaalt welk scenario van toepassing is, waarna de bijbehorende maatregelen in werking treden.' De scenario's zijn weergegeven met een kleur. Donkergroen is het meest gunstig: *business as usual*. Scenario groen brengt maatregelen als het 'stimuleren van het gebruik van zelftesten bij klachten' met zich mee. Verder

plechtigheden als promoties. De tentamens zijn wel op locatie, zonder beperking van groepsmaat. De practica gaan door en 'medewerkers werken vanuit huis tenzij dit niet mogelijk is voor de vervulling van taken'. Bij code rood mag een lokaal maar voor maximaal 50 procent bezet zijn. Practica vinden plaats met 'inachtname van 1,5 m afstand. Als dit niet mogelijk is dan geldt een mondkapjesplicht.' Voor tentamens geldt dat de universiteit kiest uit twee opties: mogelijk blijven de tentamens fysiek als het lukt om deze af te nemen bij 50 procent bezetting van de tentamenlocatie. Het kan ook zo zijn dat 'in beginsel alle tentamens online plaatsvinden. Diploma-uitreikingen en promoties vinden plaats met maximaal 10 personen inclusief staf en zonder gasten.' Van een totale lockdown is in het stuk geen sprake. De

draagt de universiteit zorg voor de aanwezigheid van 'desinfecterende handgel en -doekjes' en wordt 'opgeroepen om oog te houden voor kwetsbare studenten en medewerkers'. Bij code oranje is het goed mis. In dit scenario geldt het gebruik van mondkapjes bij verplaatsing en moet er 1,5 meter afstand worden gehouden. Colleges met meer dan 90 personen gaan online. Dat was eerder een aantal van 75, maar bij maximaal 90 hoeven er 'minder colleges naar online'. Dit maximum geldt ook voor academische

universiteit voegt echter wel een ietwat pijnlijke disclaimer toe aan de strategie: 'De mogelijkheid kan niet worden uitgesloten dat de overheid toch meer regie neemt en onze afspraken overruled. Dat is tot nu toe steeds het geval geweest.' De universiteitsraad is kritisch op de strategie. 'Waar is de wetenschappelijke onderbouwing voor de scenario's, op welke kennis zijn deze maatregelen gebaseerd?', vroeg Rebekka van Beek van studentenpartij P.B.M.S. 'Die gegevens ontbreken in het stuk. We vinden het wenselijk dat de universiteit, immers een wetenschappelijke instelling, die informatie toevoegt.' Joanne Sloof van studentenpartij CS1 was het daarmee eens: 'We missen de redenering achter de maatregelen. Bepaalde zaken moeten nog wel verduidelijkt worden voor medewerkers en studenten.' In scenario oranje staat bijvoorbeeld dat de meeste medewerkers thuiswerken, terwijl tentaminering op locatie door kan gaan zonder beperking van de groepsmaat. 'Ik vind dat een opvallende keuze. Als bij Rechten tweehonderd studenten voor de deur van de tentamenzaal staan te wachten maar tegelijkertijd veel medewerkers thuis werken, moet je dat wel kunnen uitleggen.' Van Beek had sowieso twijfels over de effectiviteit van de strategie: 'Is dit wel een efficiënte aanpak van een volgende crisis? We hebben zo onze vraagtekens bij de meerwaarde van dit plan.' In het stuk staat verder dat 'de afgelopen tweehalf jaar is gebleken dat de kwaliteit van het onderwijs nooit in het geding is geweest bij online en hybride onderwijs tijdens lockdowns'. De raad vindt dat een twijfelachtig statement. 'Dat kan bagatelliserend overkomen', vond Van Beek. 'Die zin willen we graag schrappen.' Op 12 december overlegt de raad met het college over de strategie.

COLOFON

Mare: Rapenburg 38, 2311 EX Leiden
Postbus 9500 2300 RA Leiden
Telefoon 071-527 7272
E-mail redactie@mare.leidenuniv.nl
Website mareonline.nl
Twitter @weekbladmare
Mastodon @weekbladmare@mastodon.online
Instagram @weekbladmare
Facebook: Leids Universitair Weekblad Mare
De redactie is op vrijdag gesloten.
Oplage circa 10.000

Hoofredactie: Frank Provoost
frank.provoost@mare.leidenuniv.nl

Redactie: Vincent Bongers
vbongers@mare.leidenuniv.nl
Anoushka Kloosterman
a.s.kloosterman@mare.leidenuniv.nl

Sebastiaan van Loosbroek
s.pvan.loosbroek@mare.leidenuniv.nl
Mark Reid
m.a.reid@mare.leidenuniv.nl
Susan Wichgers
s.wichgers@mare.leidenuniv.nl
Emiel Beinema (stagiair)
e.s.beinema@mare.leidenuniv.nl

Medewerkers: Pim Bakx | Remco Breuker | Josette Daemen | Omar Ghaly | Olaf Leeuwis | Oscar van Putten | Maia de Quay

Art direction en vormgeving:
Marcel van den Berg, joostmarcellis.nl

Fotografie: Taco van der Eb | Marc de Haan

Illustraties: Bas van der Schot | Bandirah | Silas.nl

Drukwerk: Rodi Rotatiedruk, Broek op Langedijk

Advertenties: Bureau van Vliet b.v.
Wateringweg 129, 2031 EG Haarlem
Telefoon 023 - 574 47 45 |
E-mail sales@bureauvanvliet.com
<https://bureauvanvliet.com/>
advertentie/Weekblad

Redactieraad: Kutsal Yesilkagit (voorzitter) | Frank Israel (vice-voorzitter) | Alexander Pleijter (secretaris) | Willem van der Does | Annemarie Drahmman | Nour Eldin Emara | Zoë van Litsenburg | Roel van Niekerk | Frank Rensen | Marten Jesse Pot | Hermelijn Smits

Speciaal voor de Universiteit Leiden

Wij zijn de zorgverzekeraar voor de Universiteit Leiden!

Jij én je gezinsleden profiteren van:

- Korting op je aanvullende verzekering
- Extra korting bij vrijwillig eigen risico
- Uniek: deel je tandartsvergoeding met je partner
- Speciaal als werknemer: ruime vergoedingen zonder extra kosten voor o.a. tandarts en fysiotherapie

Bekijk ons ruime aanbod verzekeringen en alle voordelen op zorgzekerheid.nl/universiteitleiden

Overstappen kan tot en met 31 december 2022.

Niet langer de Turk uithangen

In de voorstelling *Citizen K.* neemt Sadettin Kirmiziyüz het publiek mee langs 254 gebeurtenissen uit zijn leven waarin racisme en discriminatie een rol spelen. 'De keren dat iemand een Hitlergroet naar me deed, zijn op twee handen te tellen.'

DOOR SEBASTIAAN VAN LOOSBROEK
FOTO SANNE PEPPER

Voor het treinstation van Maastricht staat Sadettin Kirmiziyüz (1982), dan ongeveer twintig jaar, te wachten op een goede vriend. Ineens komt er een politiegagent op hem af en vraagt om zijn legitimatiebewijs. "Waarom?" vroeg ik. Toen draaide hij hardhandig mijn handen op mijn rug en werd ik aangehouden. Ik vroeg weer waarom. "Mond dicht!" schreeuwde hij naar me. Ik werd boos, maar hij bleef zeggen dat ik mijn muil moest houden, anders zou hij pepperspray gebruiken. Al snel blijkt dat de politie een vergissing heeft gemaakt: ze hadden iemand anders moeten aanhouden, en laten hem weer gaan. 'Ik dacht: *holy shit*.' Excuses van de politie blijven uit. 'Ik kon een schriftelijke klacht indienen.' Het is een van de ervaringen van theatermaker en acteur Kirmiziyüz die allemaal de revue passeren in zijn theatervoorstelling *Citizen K.* De voorstelling kreeg vijfsterrenrecensies in onder meer *de Volkskrant* en *Trouw*. Vrijdag treedt hij op in de Leidse Schouwburg. Kirmiziyüz is een kind van Turkse ouders die in de ja-

ren zeventig naar Nederland kwamen. Hij groeide op in het Gelderse Zutphen, was begin twintig toen hij naar de Toneelacademie in Maastricht ging en verhuisde daarna naar Amsterdam-Noord. In zijn werk spelen identiteit en discriminatie een belangrijke rol. 'Het is een autobiografisch verhaal', vertelt Kirmiziyüz over de voorstelling, waarin hij in chronologische volgorde vertelt over 254 situaties waarin (onbedoeld) racisme, discriminatie en vooroordelen de boventoon voeren. 'Vlak voor ik begon te schrijven, had ik een huis gekocht in Amsterdam-Noord op een locatie waar het voor iemand met mijn achtergrond niet vanzelfsprekend is om te gaan wonen. Ik dacht: als mijn ouders hier komen, worden ze misschien raar aangekeken. Toen ik dat vertelde aan een goede vriend, tevens de regisseur, vroeg hij: "Hoe kan het dat je zo denkt?" Ik antwoordde: "Waar zal ik beginnen?" Toen kwam er een lijst uit van honderden gebeurtenissen, die we hebben teruggebracht tot 254.' Het gaat meestal om kleine, onbedoelde opmerkin-

'Mijn buurt is niet erg gemengd. Ik moet steeds duidelijk maken dat ik hier hoor'

gen, zegt Kirmiziyüz. 'De keren dat iemand een Hitlergroet naar me deed, zijn op twee handen te tellen.' Een van de eerste situaties die hij zich kan herinneren, was dat hij niet mocht komen spelen bij een buurling. 'Omdat ik een Turk was. Ik was een jaar of zes. Ik had geen idee wat hij ermee bedoelde.'

Wanneer hij ongeveer negen jaar is, vertelt zijn vader hem iets opmerkelijks. 'Hij zei dat ik niet de Turk moest uithangen. Hij bedoelde ermee dat ik de vooroordelen over Turken niet moest bevestigen. Ik diende me voorbeeldig te gedragen, geen grote mond te hebben en geen problemen te veroorzaken, zodat ik niet op een negatieve manier zou opvallen. Alles om ervoor te zorgen dat mensen geen reden hadden om over ons te denken: zie je wel!' Hij heeft ook recentere voorbeelden. 'Ik word geregeld etnisch geprofileerd. Op vliegvelden, zoals Schiphol, ben ik bijvoorbeeld uit de rij geplukt wanneer ik mijn baard niet had geschoren. Tegenwoordig zorg ik dat ik geschoren ben.'

Het eerste jaar dat hij met zijn vrouw in Amsterdam-Noord woonde, vroegen koeriers en postbodes waar de bewoner was als hij opendeed. 'We wonen in een buurt die nog niet erg gemengd is. Ik moet steeds duidelijk maken dat ik hier hoor.'

De situatie in de Randstad verschildt daarin niet van het oosten, zegt hij. 'Althans, niet in hoe ze met me omgaan. Het heeft meer te maken met plekken waar je voor het eerst komt: de plaatselijke bakker, de bibliotheek, de fietsenmaker. Ik word anders aangekeken dan mijn Nederlandse vrienden en word bijvoorbeeld vaak in het Engels aangesproken. Dan moet ik duidelijk maken dat ik de taal spreek, dat ik begrijp wat ze zeggen.'

Toch ervaart Kirmiziyüz Nederland doorgaans als een fijn land om in te leven. 'Ik ben hier geboren en getogen, dus ik weet niet beter. In België is dat héél anders. Daar ben ik echt een buitenlander, een allochtoon. Daar zitten ze in een andere fase.'

In Nederland is wel veel veranderd, stelt hij. 'Zeker sinds 11 september 2001. Er is een politieke verschuiving naar rechts opgetreden die al voor Fortuyn begon, en meerdere aanslagen en de moord op Theo van Gogh in 2004 hebben de situatie verergerd en de polarisatie versterkt.' Maar Kirmiziyüz ziet ook positieve verandering. 'Vijf jaar geleden kon ik ons gesprek niet voeren. In 2019 zeiden mensen nog: "Racisme en discriminatie zitten tussen je oren, je maakt het te groot." Dat is nu anders.'

Met als gevolg dat Kirmiziyüz het nu eerder zegt als een opmerking verkeerd valt. 'Op de set van een tv-serie maakte een crewlid een grapje over zoetheid. "Daar houden jullie wel van, hè?" zei hij tegen mij.' Kirmiziyüz sprak hem erop aan, waarna excuses volgden. 'Als ik er niks van zeg, kan het doorgaan.'

Met de voorstelling hoopt Kirmiziyüz dat het publiek gaat 'begrijpen hoe het is om met een bi-culturele achtergrond in Nederland te wonen en hoe geniepig racisme werkt'. Voor zijn drie kinderen heeft hij goede hoop. 'Die generatie moet het gaan doen, die moet het patroon doorbreken. Ik hoop dat ze dat gaat lukken.'

SADETTIN K, *Citizen K.* Leidse Schouwburg, vrijdag 9 december, 20.15 uur. €14,50 - 22,50

‘Ik word een beetje somber van het weer’

DOOR SUSAN WICHGERS
FOTO TACO VAN DER EB

Huis: bij een hospita in Leiderdorp
Kamer: 10m²
Huur: €475

Hoe ben je hier in Leiderdorp beland?

‘Ik kom uit Curaçao, ik ben nu vier maanden in Nederland. Het was heel moeilijk om een kamer te vinden in de buurt van Den Haag, waar ik studeer. Zeker vanuit het buitenland. Via school kreeg ik de website van Hospi Housing door en toen kreeg ik binnen een paar uur al reactie, dus dat ging opeens heel snel. ‘Het is anders dan ik had verwacht, maar heel leuk. We wonen met z’n tweeën, ik en mijn hospita, en een kat. Ieder doet zijn eigen ding, soms eten we samen of

kijken we tv ’s avonds. Zij eet om 6 of 7 uur en ik pas om 8, maar als ze wat over heeft, bewaart ze dat voor me, dan hoef ik niet te koken.

‘De schoonmaker komt een keer per week dus we hoeven niet veel te doen. Ik mag altijd iemand uitnodigen, dat geef ik dan aan voordat iemand komt. Daar zijn Nederlanders heel sociaal in: een vriend was hier laatst op bezoek, en de hospita had meteen een gesprek over van alles met hem. In Curaçao zijn mensen wat gereserveerder.’

De meeste internationale studenten hebben moeite met Nederlandse vrienden maken. Is dat voor jou makkelijker omdat je Nederlands spreekt?

‘Het is alsnog lastig. Nederlanders zijn heel direct en soms schrik ik daarvan. Een paar weken geleden had ik een afspraak met een oudere vrouw omdat ik vrijwilligerswerk doe als maatje. Ik stond voor haar deur, maar toen bleek dat ik de datum en tijd niet goed had. Ik mocht toen niet binnenkomen van haar, en ze zei dat ik ook niet meer terug hoefde te komen. Nu heb ik gelukkig een ander maatje.

‘Nederlands blijft trouwens een moeilijke taal. Op school kreeg ik Nederlands als vak en onze lesboeken waren in het Nederlands, maar zeker als ik verslagen of toetsen moet maken voor mijn studie en snel moet nadenken, heb ik er moeite mee.’

Waarom koos je ervoor om hier te gaan studeren?

‘Op Curaçao is er geen hbo verpleegkunde, alleen mbo. Er is wel een heel andere cultuur hier, en ook heel ander weer natuurlijk. Vooral van dat weer word ik een beetje somber. Daar is het altijd rond de 28 graden, maar hier is het nu maar een paar graden en is de zon weg na vijf uur. Ik heb ook nog nooit sneeuw gezien. ‘In Curaçao kan je altijd hetzelfde aan, hier moet je echt nadenken: wat moet ik aan, moet ik een paraplu mee? Laatst ging ik boodschappen doen bij de Albert Heijn en belandde ik middenin een regenbui, omdat ik vergeten was om het te checken voor ik ging.’

Ga je nog terug naar Curaçao in de tussentijd?

‘Tickets zijn heel erg duur. Helaas, want ik mis mijn familie wel. Misschien kan ik volgend jaar in februari die kant op, dan is het carnaval daar.

‘Elke dag videobel ik wel een half uur met mijn moeder, meestal net voor ik ga slapen. Zij wil iedere dag praten – ik ben haar enige dochter. Soms praten we ook even niet tijdens het videobellen. Dan zijn we gewoon samen.’

COLUMN | OMAR GHALY

Ik blies hoog van de toren en geef nu Arabische les bij de pizzeria

In theorie studeren mensen aan een universiteit om iets te leren. Nu verschilt in theorie de praktijk niet van de theorie, maar in de praktijk blijkt dit vaak wel het geval te zijn (dixit mijn docent Bijbels Hebreeuws). Een voorbeeld: veel van mijn medestudenten Egyptologie willen graag Arabisch kunnen spreken, omdat het hun leven makkelijker maakt wanneer ze in Egypte komen te werken en als teken van respect naar de nazaten van de cultuur die zij bestuderen. Nu zou je zeggen dat dit vrij simpel is. We hebben een mooi programma Midden-Oostenstudies waar het Arabisch als

vak uiteraard wordt aangeboden. Eén en één is twee. Bingo. Tsjakka. Jack in the box, elleboog op tafel. Helaas, je kan dat vak alleen maar volgen als je ook ingeschreven bent als student Midden-Oostenstudies. Die pas wordt je dus snel afgesneden. Echter, niet getreurd. Je kan ook altijd langs bij het Academisch Talencentrum. Voor een luttele €230,- volg je al de cursus Arabisch 1. Meerdere van mijn studiegenoten hebben zo een cursus gevolgd en iedereen zegt hetzelfde. Tijdens de online Zoom-lessen, vaak met bejaarden die naarstig op zoek zijn naar een nieuwe hobby, ligt het tempo zo laag dat je nauwelijks iets leert. Na twaalf lessen klap je onvoldaan je laptop dicht en denk je bij jezelf: ik kan nog steeds geen Arabisch.

Als een gokverslaafde die nog een keer alles op rood of op zwart zet, schrijf je je met tegenzin in voor Arabisch 2. Je bent weer €230,- lichter, je zit weer in dezelfde Zoom-call met dezelfde bejaarden en na nog eens twaalf weken blijkt dat je geen steek verder bent. Ik ken mensen die dit tot Arabisch 6 hebben volgehouden. U mag zelf uitrekenen hoeveel geld ze dat heeft gekost.

Nu blies ik altijd hoog van de toren wanneer ik deze horrorverhalen hoorde: ik zou het mijn medestudenten zelf twee keer zo snel kunnen leren voor de helft van de prijs. Toen een studiegenoot mijn gezanik helemaal zat was, besloten we de proef op de som te nemen.

We bestelden een studieboek Egyptisch Arabisch en besloten iedere dinsdag één les uit het boek te doen. In ruil voor mijn kennis en kunde krijg ik dan een heerlijke maaltijd van mijn landgenoten bij de Pizza House – voor de liefhebbers: naast de Sinaï – en krijgt hij een les. De formule werkt als een trein. Inmiddels telt onze kleine gemeenschap vijf leerlingen en doen we in een maand wat bij het talencentrum drie keer zo lang duurt, als het niet meer is. Er wordt echt wat geleerd en het is, wanneer men het huiswerk heeft gedaan, nog eens gezellig ook. Boven genoemde studiegenoot vertelde dat hij het gevoel had echt wat te leren, een gevoel dat vaak mist aan het einde van een college. Ongetwijfeld kun je veel leren aan een eminent instituut als onze universiteit, maar af en toe kun je dat veel beter niet doen en zelf om tafel gaan zitten. Met of zonder pizza.

OMAR GHALY is student Egyptologie

‘Tijdens de Zoom-lessen ligt het tempo zo laag dat je nauwelijks iets leert’